

Kommunrevisorerna

Revisionsplan 2017

Kommunrevisorernas uppgifter följer av kommunallag, revisionsreglemente och god revisionsd i kommunal verksamhet. Revisionen syftar ytterst till att ge kommunfullmäktige underlag till ansvarsprövning av nämnder, styrelser och enskilda förtroendevalda.

Enligt kommunallagen 9 kap 9 § ska revisorerna pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig

I revisionsarbetet beaktas även de rekommendationer och utkast till rekommendationer som Skyrev (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer) utger.

Revisorerna ska årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionsd. Granskning ska ske på samma sätt i kommunala bolag, genom de lekmanrevisorer som utsetts i bolagen och stiftelserna.

Revisionen ska vara framåsyftande, leda till utveckling, förbättring och en effektivare verksamhet. Den ska även vara en tillgång i det demokratiska arbetet och ett stöd för arbetet i styrelser och nämnder.

För att klara detta uppdrag, och kunna uttala oss i ansvarsfrågan, måste vi prioritera och planera våra insatser. Därför gör vi en kontinuerlig analys av väsentlighet och risk för alla nämnder/styrelser, vilken ligger till grund för denna revisionsplan

Revisionen arbetar aktivt med sin riskanalys vilket gör att revisionsplanen kan komma att uppdateras under året.

Revisionen ska årligen granska all verksamhet i den omfattning som följer av god revisionsd.

Den årliga granskningen av verksamheten genomförs genom att fortlöpande ta del av mål- och styrdokument, protokoll och övriga handlingar samt genom djupare dialogmöten med nämnder och verksamhet. Vidare granskas nämndernas interna kontroll, delårsbokslut och årsredovisning.

Fördjupade granskningar genomförs utifrån vår risk- och väsentlighetsbedömning samt erfarenheterna från den årliga granskningen och möten med nämnderna.

Utgångspunkten för granskningen är de mål och uppdrag som fullmäktige gett kommunstyrelse och nämnder. Granskningen ska ge svar på hur nämnder och styrelser mottar, genomför och återredovisar mål och uppdrag.

Vårt arbete dokumenteras fortlöpande i revisionsrapporter och i skrivelser till berörda styrelser och nämnder. Rapporterna delges kommunfullmäktige i en förkortad version. På revisorernas hemsida finns möjlighet att läsa rapporterna i sin helhet

Vi lämnar årligen en redogörelse till kommunfullmäktige för vårt arbete. Vi kan rikta anmärkning mot nämnder, beredningar och enskilda förtroendevalda och ska i vår revisionsberättelse uttala oss om ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

Samordnad revision mellan kommunförvaltningen och dess företag är ett viktigt instrument för ägarens (kommunfullmäkti-

ges) kontroll och uppföljning. Som lekmanrevisorer granskar vi därför även den verksamhet som bedrivs i bolagen.

Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen sker utifrån ett övergripande styrperspektiv där ägardirektiven och kommunstyrelsens uppsikt är viktiga inslag.

Lekmannarevisorns uppgift i de kommunala bolagen är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna kontrollen är tillräcklig samt om anvisningar från årsstämman följs. Granskningen ska ske enligt god sed och resulterar i en granskningsrapport med tillhörande granskningsredogörelse som presenteras för årsstämman via bolagens styrelse. Granskningsrapporten ska även fogas till revisionsberättelsen avseende kommunen.

Har du frågor, synpunkter eller funderingar får du gärna höra av dig till revisionen genom ordförande Johnny Sandström, 070- 677 34 89

Besök även gärna vår hemsida under www.umea.se/revision, där revisionsplan, granskningsrapporter och annan information finns.

Grundläggande granskning

Granskning av delårsrapport

Revisorerna ska årligen granska kommunens delårsrapport. Därvid ska revisorerna enligt kommunallagen bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen. Syftet med granskningen är att bedöma om delårsrapporten ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning vid angiven tidpunkt och om rapporten är upprättad enligt Lagen om kommunal redovisning (KRL). Granskningsuppdraget ställer inte krav på att alla verksamheter ska ha granskats. Det handlar istället om en mera översiktlig bedömning.

Utifrån genomförd granskning av delårsrapporten, lämnar revisorerna ett uttalande till fullmäktige som underlag för fullmäktiges behandling av delårsboksutet.

Granskning av årsbokslut och årsredovisning

Revisorerna ska årligen lämna en revisionsberättelse. Syftet med granskningen av årsbokslut och årsredovisning är främst att erhålla tillräckliga underlag/revisionsbevis för revisorernas uttalanden i revisionsberättelsen om räkenskaperna ger en rättvisande bild av kommunens och kommunkoncernens resultat och ställning samt om redovisningen av verksamhetens resultat och måluppfyllelse redovisas i enlighet med lagens krav.

Granskningen av kommunens och kommunkoncernens årsbokslut och årsredovisning genomförs genom att följande frågor besvaras:

- Är räkenskaperna för Umeå kommun rättvisande?
- Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning?
- Är redovisat resultat förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
- Har de av fullmäktige fastställda målen för kommunen följts upp och redovisas detta i årsredovisningen?
- Ger uppföljningen underlag för att uttala sig om grad av måluppfyllelse?

Dialogmöten med nämnderna

Som ett led i den grundläggande granskningen träffar revisorerna nämnderna under året. Specifika frågor kommer att tas upp med varje nämnd, vilka fastställs inför dialogmötena.

Information på sammanträden

En del i revisorernas granskning är att bjuda in företrädare för verksamheterna till revisorernas sammanträden, för att få information inom områden revisorerna bedömt vara angelägna.

Fördjupade granskningar

1. Upphandlingssystem

Umeå kommun genomförde för en tid sedan ett förnyat arbetssätt vad gäller inköp. Revisorerna har fått signaler på att det finns synpunkter på ändamålsenlighet och effektivitet i systemet från verksamheterna. Revisorerna vill därför granska hur systemet används av verksamheterna och vilka effekter upphandlingssystemet får i praktiken (användbarhet, tidsåtgång, tillgång till rätt varor m.m.).

Syftet med granskningen är att utifrån ett verksamhetsperspektiv granska hur kommunens upphandlingssystem inklusive beställning, attestering, betalning, fungerar och vilka effekter upphandlingssystemet ger för verksamheterna.

2. Intern kontroll

Enligt kommunallagen har nämnderna ansvaret för den interna kontrollen inom respektive nämnd. Kommunallagen anger att nämnderna skall se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt i enlighet med de föreskrifter som gäller i övrigt. Nämnderna ska vidare se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för den interna kontrollen inom kommunen, bland annat genom kommunallagens krav på uppsikt och sitt åläggande i lagen att ha hand om den ekonomiska förvaltningen.

Intern kontroll omfattar bland annat rutiner, processer, organisation samt uppföljning och rapportering som ska bidra till att verksamheten uppnår sina mål så kostnadseffektivt som möjligt, att tillgångar skyddas och att oönskade händelser och effekter undviks. En central del i arbetet med intern kontroll är riskbedömning och riskhantering. En grundläggande risk-

och väsentlighetsanalys ska göras av respektive nämnd, för att kartlägga väsentliga processer, rutiner och system och för att se vilka sårbarheter som finns.

Syftet med granskningen är att bedöma hur kommunstyrelsen, med utgångspunkt från sin uppsiktspflicht, säkerställer en ändamålsenlig struktur för intern kontroll inom kommunens olika verksamheter.

Vidare är syftet att granska nämndernas egna arbete med att säkerställa en ändamålsenlig struktur för intern kontroll.

3. Beslutsunderlag samt fördjupning kring beslutsunderlag med ekonomiska basfakta inom För- och grundskolenämnden samt Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Under förra året hamnade fokus på beslutsunderlag och öppenhet i beslutsprocesserna. Detta skedde både genom generella formuleringar i den politiska debatten och i konkreta fall. Ändamålsenliga beslutsunderlag är en förutsättning för att den demokratiska processen ska fungera tillfredsställande. Revisorerna vill därför granska beslutsunderlagens utformning generellt och beredningsprocessen. Man vill också som en del av denna granskning titta specifikt på de underlag över ekonomiska konsekvensbeskrivningar som ligger till grund för beslut i För- och grundskolenämnden samt Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Syftet med granskningen är dels att bedöma om beslutsunderlagen generellt är ändamålsenliga och dels att se om ekonomiska konsekvensbeskrivningar finns som underlag till För- och Grundskolenämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut.

4. Styrande dokument

Fullmäktige är enligt kommunallagen kommunens högsta beslutande organ. Det åligger kommunstyrelsen att bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av fullmäktige.

Nämnder och styrelser har uppdraget att inom sina sakområden implementera och genomföra fullmäktiges beslut. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar att ha uppsikt över styrelser och nämnder så att fullmäktiges beslut följs och genomförs. För att säkerställa att kommunfullmäktiges mål och intentioner efterlevs, krävs en ändamålsenlig styrning av verksamheten. Styrning handlar om att påverka beteendet i en organisation i riktning som de styrande önskar, det vill säga mot önskat resultat. För att säkerställa att styrningen och den interna kontrollen fungerar på ett ändamålsenligt sätt, krävs styrande dokument som är

anpassade till organisationen och dess mål. Detta förutsätter i sin tur styrande dokument som är utformade så att de stödjer både förtroendevalda och tjänstemän.

Varje kommun behöver ha en tydlig process för verkställighet och uppföljning av ärenden. Kommunstyrelsen behöver ha uppsikt så att eventuella avvikelser från fullmäktiges beslut upptäcks och insatser kan göras för att säkerställa implementering.

Fullmäktige beslutar om ett antal styrdokument i form av planer, program, riktlinjer och policys. Utöver de styrdokument som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen fastställt beslutar nämnderna om styrdokument, däribland mål och direktiv som nämndernas verksamheter ska uppnå och följa. Härutöver sker en styrning från nationell nivå genom lagar och föreskrifter. Det innebär att de samlade styrsignalerna till förvaltningen och dess enheter är omfattande.

Syftet med granskningen är att bedöma om styrdokument antagna av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnderna får genomslag och har en styrande effekt. Granskningen syftar även till att bedöma om styrdokumenterna är ändamålsenliga.

5. Korruption

En korruptionsincident innebär ofta såväl ekonomiska skador som förtroendeskadorna för den drabbade organisationen. Ett robust förebyggande arbete, med ett tydligt och väl implementerat regelverk, kontrollaktiviteter som möter identifierade risker och en plan för incidenthantering, kan väsentligt minska risken för en organisation att utsättas för oegentligheter i form av korruption.

Syftet med granskningen är att bedöma om Umeå kommun har ett tillfredsställande korruptionsförebyggande arbete, och därigenom ett rimligt skydd mot korrupta ageranden.

6. Upphandling

Att kommunen agerar korrekt inom upphandling och inköpsområdet är av väsentlig betydelse. Om det finns brister inom dessa områden innebär det stora risker för kommunen både i form av ekonomisk- och förtroendeskada. Området är ständigt aktuellt och detta gäller också olika former av granskningsinsatser rörande upphandling och inköp.

Syftet med granskningen är att ur olika aspekter granska upphandling och inköp. Några av de delarna som kan komma att bli aktuella i denna granskning är avtalstrohet, köp utan avtal, upphandlingsförfarandet, kunskapen om regelverket hos de som handlar, användandet av betalkort, leverantörsuppföljning m.m.

7. Familjehem

Individ- och familjenämnden har ett "samhälleligt föräldraansvar" för de barn och ungdomar som har placerats i familjehem eller HVB-hem. Lagstiftningen påtalar att socialnämnden har ett särskilt ansvar för barns uppväxtvillkor och skydd/stöd. Bristande tillsyn och uppföljning av placeringar kan medföra stora konsekvenser för de barn och ungdomar som placerats. Det är därför av stor vikt att ansvarig nämnd säkerställer tryggheten och säkerheten för placerade barn och ungdomar.

Revisorerna vill genom granskningen förvissa sig om att individ- och familjenämnden följer upp barn och ungdomar som har blivit placerade samt förvissas om att de har ett gott och tryggt omhändertagande

Syftet med granskningen är att granska hur individ- och familjenämnden säkerställer att barn och ungdomar som placeras i familjehem tillförsäkras möjlighet att utvecklas och växa upp under trygga och goda förhållanden.

8. Underhåll gator, vägar och fastigheter

För att uppfylla kommunallagens krav om god ekonomisk hushållning är det av väsentlig betydelse att kommunen har tydliga mål och strategier för hur materiella tillgångar ska underhållas för att undvika kapitalförstöring. Ett eftersatt underhåll riskerar att på sikt innebära allvarliga konsekvenser för kvalitet och säkerhet, men även förorsaka höga kostnader för framtida generationer.

Syftet är att granska hur kommunstyrelsen och tekniska nämnden säkerställer att det finns tydliga planer och strategier för att säkerställa att ändamålsenliga underhållsåtgärder sätts in i rätt omfattning och i rätt tid.

9. Avtalsuppföljning Fritid

Fritidsnämnden har ett antal avtal med olika aktörer i samhället. Revisionen gör bedömningen att det finns en risk att avtalen inte följs upp i tillräcklig omfattning, vilket innebär risk för ändamålsenligheten i avtalen, samt ekonomisk- och förtroendeskada.

Syftet med granskningen är att bedöma om Fritidsnämndens avtal med olika aktörer i civilsamhället är aktuella och att de följs upp på ett tillräckligt omfattande sätt för att Fritidsnämndens vilja med avtalen ska få genomslag.

10. Uppföljning av tidigare granskningar

Följande granskningar kommer att följas upp:

- Efterlevnad av riktlinjer för tjänsteresor (2014)
- Internkontroll av vikarieanskaffning (2014)
- Rektoreernas arbetssituation (2015)
- Fritidshemmen som pedagogisk resurs (2015)
- Försörjningsstöd (2015)

Samordnad revision och lekmannarevision

Samordnad revision mellan kommunförvaltningen och dess företag är ett viktigt instrument för ägarens (kommunfullmäktiges) kontroll och uppföljning. Lekmannarevisorerna granskar därför även den verksamhet som bedrivs i bolagen. Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen sker utifrån ett övergripande styrperspektiv där ägardirektiven och kommunstyrelsens uppsikt är viktiga inslag. I sin granskning samverkar lekmannarevisorerna med den auktoriserade revisorn och träffar bolagens ledning vid flera tillfällen varje år.

Lekmannarevisorns uppgift i de kommunala bolagen är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna kontrollen är tillräcklig samt om anvisningar från årsstämman följs. Granskningen ska ske enligt god sed och resulterar i en granskningsrapport med tillhörande granskningsredogörelse som presenteras för årsstämman via bolagens styrelse. Granskningsrapporten ska även fogas till revisionsberättelsen avseende kommunen.

Lekmannarevisorernas granskning kommunala bolag

Lekmannarevisorerna kommer att utifrån sin risk- och väsentlighetsbedömning genomföra fördjupade granskningar kring de kommunala bolagen.

Dialogträffar bolagens ledningar

Lekmannarevisorerna kommer träffa bolagens ledningar för en fördjupad dialog om bolagets verksamhet. Syftet med dialogen är att få ledningens syn och svar på ett antal riktade frågor samt att få information om bolagens utveckling och den interna kontrollen i verksamheten.